

Til ejerne af
Vejsnæs 1,
5970 Ærøskøbing

Kystdirektoratet
J.nr. 2025 - 122276
Ref. loufr
Den 25. februar 2026

Afslag til etablering af sø inden for strandbeskyttelseslinjen

Ansøgning

Der er søgt om dispensation fra naturbeskyttelseslovens¹ § 15 til etablering af en sø inden for strandbeskyttelseslinjen på ejendommen matr.nr. 4a Gråsten By, Rise, Vejsnæs 1, 5970 Ærøskøbing, i Ærø Kommune.

Afgørelse

Kystdirektoratet giver afslag efter naturbeskyttelseslovens § 65 b, stk. 1, jf. § 15, til det ansøgte.

Lovgrundlaget for afgørelsen fremgår af bilag 1.

Afgørelsen kan påklages

Afgørelsen kan påklages inden for fire uger.

Klagevejledning fremgår af bilag 2.

Redegørelse for sagen

Ejerne af matr.nr. 4a Gråsten By, Rise, har ansøgt om dispensation til at etablere en sø på ejendommen. Størstedelen af matriklen er beliggende inden for strandbeskyttelseslinjen, og den ansøgte placering af søen er fuldt inden for linjen. Den ansøgte matrikel er en samlet fast ejendom på 1,5 ha.

På den ansøgte matrikel er der allerede en sø, som Naturstyrelsen meddelte dispensation til at oprense den 7. november 2014.

Et kort over den ansøgte matrikel ses på figur 1.

Et kort over den ansøgte placering af søen ses på figur 2.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

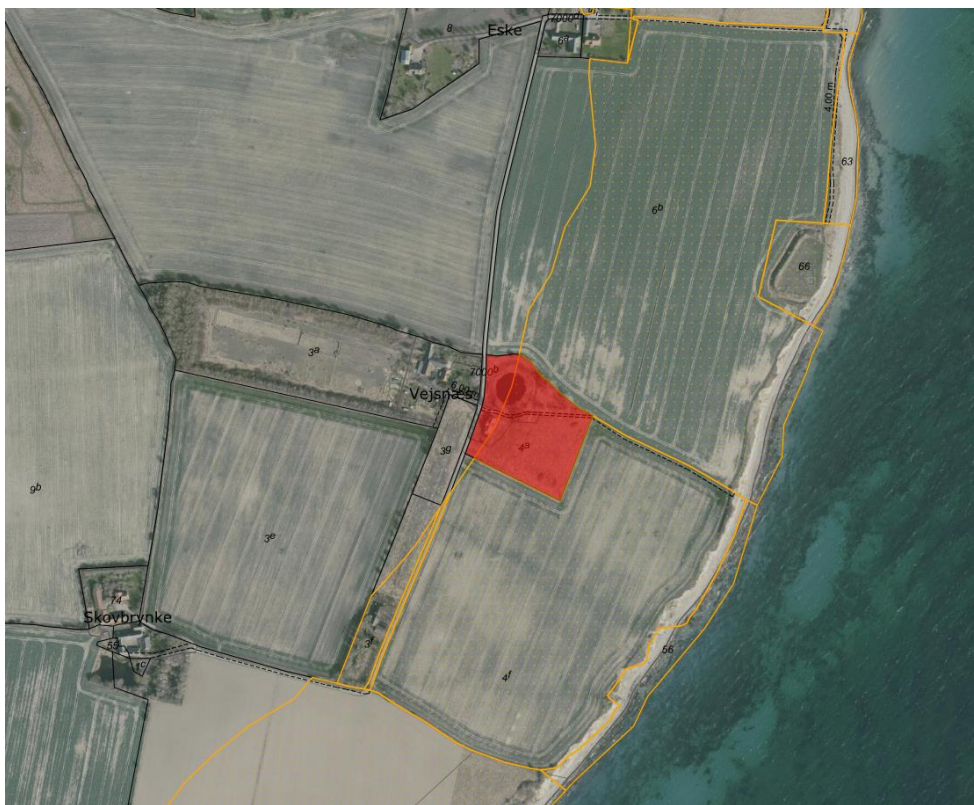

Fig. 1. Ortofot 2025. Det strandbeskyttede areal er markeret med orange signatur. De sorte streger markerer de vejledende matrikelskel. Det røde område markerer den ansøgte matrikel.

Fig. 2. Tilsendt fra ansøger. Den ansøgte placering af søen er markeret med blå.

Ansøger har oplyst følgende:

"Jeg ønsker at oprense et søområde ved min ejendom Vejsnæs 1 på Ærø. Jeg har tidligere med jeres tilladelse oprenset en sø ved ejendommen og fordelt det opgravede bundmateriale på min matrikel. Nu ønsker jeg at gøre det sammen igen dog med et lidt mindre areal øst for den tidligere oprensning, se det vedhæftede kort. Jeg har fået tilladelse fra Svendborg kommune som ikke har fundet problemer mht §3 beskyttet natur. Jeg har vedhæftet deres afgørelse.

Ligesom ved sidste oprensning ønsker jeg at udlægge og fordele det opgravede bundmateriale på min matrikel i max 30 cm lag. Det består udelukkende af et humuslag som omsættes hurtigt og efter et par år vil det kun fylde det halve i højden.

Begrundelsen for denne oprensning er først og fremmest at lave mere varieret natur. I den tidligere oprenset sø findes nu et utal af frøer og salamander.

Sjældne arter som Snoge og markfirben ses også ofte i det nye habitat.

Vådområdet trækker mange andefugle til så som blichøns, gråænder, gravænder og gråstrubet lappedykker. Derudover kommer fiskehejren og rørhøgen tit forbi. Dette miljø ønsker jeg udvidet med den nye søoprensning."

Af det fremsendt fra Svendborg Kommune fremgår det, at etablering af den ansøgte sø ikke kræver dispensation fra § 3, da der ikke er § 3-beskyttet natur på den ansøgte placering. De har i afgørelsen også fjernet § 3-registreringen af eng i området, da naturtilstanden vurderes at være for ringe til at være beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. De har i vurderingen lagt vægt på, at vegetationen er over 1 m høj og tæt, samt de dominerende arters karakter.

Ansøger har efterfølgende oplyst følgende:

"På de vedhæftede gældende topografiske oversigtskort fra GEO Fyn med højdekurver, kan man se at lavbundsarealet ligger 1,5-2 meter under det omgivne terræn, og på det topografiske kort er området aftegnet som sø.

Jeg vil mene at der har været en sø på lavbundsarealet, som gennem tiden er vokset til som en naturlig succession i området.

Lavbundsarealet afvander overskudsvandet fra den tilstødende sø og i lange perioder af året står det under vand, så man kun kan færdes med gummistøvler.

Lavbundsarealet bliver endvidere afdrænet i den østlige ende mod havet, hvor et kunstigt pvc afløb fører overfladevandet til havet i et rørført dræn. Hvis afdræningen ikke var etableret og hvis pvc afløbet ikke friholdes ville området have et langt højere vandspejl og man ville naturligt se en sø hele året.

Jeg vil understrege at jeg med en oprensning af lavbundsarealet ikke vil lave en terrænregulering af det omgivende terræn i området. Jeg vil derimod kun lave en udskiftning af det tilgroede areal med et vandspejl i samme kote, og i øvrigt med samme kote som søen ved siden af.

I dette arbejde har jeg kontakt til Lars Briggs fra Amphi Consult, som er en dansk rådgivningsvirksomhed indenfor naturpleje og som er Ærøs berømte "Paddemand".

Han henviser til lignende projekter indenfor strandbeskyttelseslinjen ved Ommel på Ærø for den Grønbrogede Tudse, som er gennemført, og han udtaler at etablering af vådområder og søer generelt vil have en naturforbedrende funktion, da man bidrager med en variation i naturen til gavn med habitater for både flora og fauna.

I området omkring Vejsnæs findes der ikke så mange ferskvandsområder, så her vil man netop kunne opnå en meget høj naturforbedrende funktion på særligt de truede arter men selvfølgelig også en større artsrigdom generelt.

Lars Briggs fortæller med begejstring at man vil kunne hjælpe Springfrøen og Stor Vandsalamander som netop findes i området ved Vejsnæs og som er registreret på habitatdirektivet bilag IV.

Ved at oprense lavbundsarealet til sø vil man få en naturforbedrende funktion særligt for at kunne fremme disse arter i området som vi er forpligtet til at beskytte.

(...)

Kystdirektoratet bemærker, at der i det omtalte projekt for grønbroget tudse ved Ommel Ærø, var ansøgt om dispensation til etablering af 11 vandhuller, som del af et længerevarende og sammenhængende forvaltningsprojekt, som havde til formål at sikre gunstig bevaringsstatus for arter omfattet af EU-Habitatdirektivet (sag nr. 17/02870).

Ansøger har efterfølgende sendt tre billeder fra 2020, der viser at vandstanden stod højt i det ansøgte område. Disse fremgår af nedenstående figur 3-5.

Fig. 3. Tilsendt fra ansøger. Billede fra området i 2020.

Fig. 4. Tilsendt fra ansøger. Billede fra området i 2020.

Fig. 5. Tilsendt fra ansøger. Billede fra området i 2020.

Kystdirektoratet har gennemgået tilgængelige ortofoto og flyfotos på både 'SagsGIS', 'Geo Fyn' og 'Danmark set fra luften', samt kigget på de høje målebordsblade (1842-1899), de lave målekortsblade (1901-1971), og de topografiske kort (1953-1976 og 1980-2001). Det ansøgte område fremstår kun med vand på luftfoto fra 2020, samt indtegnet på de nyeste skærmkort.

Herunder indsættes et udvalg af flyfotos. Se figur 6-9.

Fig. 6. Udklip fra 'Høje målebordsblade', 1842-1899. På figuren ses det, at der kun er indtegnet en sø, omgivet af eng, på matriklen.

Fig. 7. Udklip fra 'Danmark set fra luften', 1960. På figuren ses det, at der i 1960 var en enkelt sø/vådområde på matriklen.

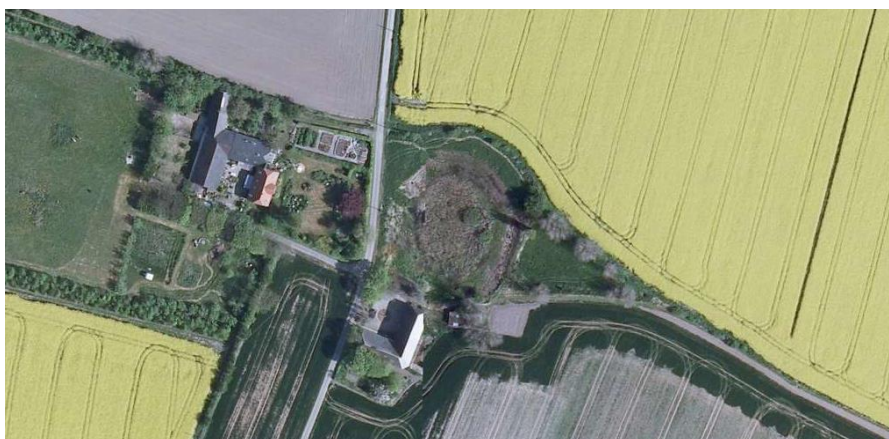

Fig. 8. Luftfoto 2008. På figuren ses det, at der i 2008 kun var en enkelt sø på matriklen.

Fig. 9. Luftfoto 2020. På figuren ses det at området umiddelbart øst for den store sø fremstår med vand.

Vurdering efter lovgivning om international naturbeskyttelse

I behandlingen af en ansøgning om dispensation fra strandbeskyttelseslinjen vurderer Kystdirektoratet, om det ansøgte kan påvirke Natura 2000-områder eller dyre- og plantearter på habitatdirektivets bilag IV. Læs evt. mere herom i bilag 1.

Natura 2000

Det nærmeste Natura 2000-område (nr. 127, Sydfynske Øhav) ligger ca. 200 m mod øst, forløber syd om kysten, og fortsætter ca. 8,8 km op mod nordvest. Natura 2000-området omfatter habitatområde nr. 111 og fuglebeskyttelsesområde nr. 71. I fuglebeskyttelsesområdet indgår Ramsarområde nr. 17.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området ses i bilag 3.

Idet der meddeles afslag på ansøgningen har Kystdirektoratet ikke foretaget en nærmere vurdering af, om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke Natura 2000-området væsentligt.

Bilag IV-arter

Ansøger oplyser, at den ansøgte sø vil være med til at forbedre forholdene for bilag IV-arterne markfirben, stor vandsalamander og springfrø.

Markfirben

Markfirbens levesteder består af soleksponerede skrån timer eller skrænter, partier med løs, veldrænet, soleksponeret jord, spredte småbuske, træstammer, grene og kvasbunker, sten, stenbunker, samt artsrig, løstdækkende, lav til halvhøj urte- og græsvegetation. Det fremgår ligeledes af 'Forvaltningsplan for Markfirben', at det er disse strukturer man skal bevare eller etablere, for at skabe gode leve- og ynglef orhold for markfirben. Den ansøgte sø er ikke en af disse strukturer, hvorfor det vurderes at det ansøgte ikke er en del af en plan for at forbedre leve- og ynglef orhold for arten. Herudover er der lagt vægt på, at vegetationen i området fremstår høj og tæt, samt at der ikke er registreret nogle af de § 3-beskyttede naturtyper der kunne indikere at området er et potentielt levested.

Stor vandsalamander

Artens overordnede ynglehabitater er alle typer søer og temporære søer. Fødesøgningsområder er foruden ynglehabitaterne alle typer skovmiljøer. Alle våde lysåbne naturtyper, som ikke er påvirkede af saltvand, kan også være fødesøgningsområder, dog foretrækker arten normalt områder med træer og dødt ved. Det kan ikke udelukkes, at etableringen af endnu en sø på den ansøgte matrikel kan have en positiv effekt på arten.

Springfrø

Det typiske vandhul for springfrøer i Danmark er et gravet vandhul med en vanddybde på næsten en meter eller derover. Det er solbeskinnet og har god vandkvalitet; der er en del fri vandflade i midten, der er en del undervandsvegetation, men også en del bredvegetation i form af fx dunhammer eller tagrør, så længe rør-sumpen ikke er meget tæt. Det kan ikke udelukkes, at etableringen af endnu en sø på den ansøgte matrikel kan have en positiv effekt på de springfrøer der måtte være i området.

Kystdirektoratet har i den konkrete sag, hvor der meddeles afslag, ikke foretaget en vurdering af, om det ansøgte kan medføre beskadigelse/ødelæggelse af andre plantearter eller yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der fremgår af habitatdirektivets bilag IV.

Begrundelse for afgørelsen

Det ansøgte ligger inden for strandbeskyttelseslinjen og forudsætter derfor dispensation efter naturbeskyttelsesloven.

Naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, indeholder et generelt forbud mod at foretage ændring i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Der må f.eks. ikke placeres bebyggelse, ske beplantning eller terrænændringer, etableres hegn eller placeres campingvogne og lign., og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Formålet med bestemmelsen er at sikre en friholdelse af strandene og de umiddelbart bagvedliggende kystområder mod indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse.

Selv om anlæg af kunstige søer og damme kan fremme det naturlige dyre- og planteliv, er hovedreglen, at der ikke dispenseres til et sådant anlæg, medmindre det har grundlag i en mere omfattende plan for naturforbedring til fremme af udryddelsestruede eller sjældne arter i det pågældende område.

Jf. almen praksis betegnes et projekt ikke som et større naturprojekt når det er begrænset til en enkelt ejendom, og få hektar.

Efter Miljø- og Fødevarerklagenævnets praksis kan der, på baggrund af en konkret vurdering, meddeles dispensation til etablering af mindre vandhuller inden for strandbeskyttelseslinjen på arealer, hvor der tidligere naturligt har været søer/vandhuller og/eller hvor den naturforbedrende funktion synes ret klar.

Kystdirektoratet vurderer, at der ikke kan være tale om oprensning eller genopretning af tidligere eksisterende sø/vandhul. Der er i vurderingen lagt vægt på, at det ud fra tilgængelige foto- og kortmaterialer kan konstateres, at der ikke tidligere skulle have været en sø/et vandhul på den ansøgte placering.

Kystdirektoratet vurderer, at den ansøgte sø ikke har grundlag i en mere omfattende plan for naturforbedring til fremme af udryddelsestruede eller sjældne arter i området. Det oplyste i ansøgningsmaterialet om, at en sø mere på ejendommen vil medføre en generelt naturforbedrende effekt kan ikke medføre en anden vurdering.

Kystdirektoratet afviser ikke, at etableringen af en sø kan have en generelt naturforbedrende effekt, men bemærker, at der kun kan meddeles dispensation til kunstige søer, hvis de har grundlag i en mere omfattende plan for naturforbedring til fremme af udryddelsestruede eller sjældne arter.

Kystdirektoratet bemærker, at man – uden dispensation – kan fjerne det omtalte pvc-drænrør, således at der som oplyst naturligt danner sig en sø på den ansøgte placering.

Kystdirektoratet meddeler på denne baggrund afslag til etablering af søen som ansøgt.

Med venlig hilsen

Louise Marie Frandsen
Kystdirektoratet
+45 20 84 98 42
loufr@kyst.dk

Bilagsliste:

Bilag 1: Lovgrundlag

Bilag 2: Klagevejledning

Bilag 3: Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Afgørelsen er også sendt til:

- Ærø Kommune, post@aeroekommune.dk / kjh@aeroekommune.dk
- Svendborg Kommune, svendborg@svendborg.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforening, Ærø, dnaeroe-sager@dn.dk
- Friluftsrådet centralt, fr@friluftsradet.dk
- Friluftsrådet; Kreds Sydfyn, sydfyn@friluftsradet.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og dof@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening Ærø, aeroe@dof.dk
- Dansk Botanisk Forening, Fynskredsen, nbu_fyn@botaniskforening.dk
- Dansk Kano og Kajak Forbund, miljo@kano-kajak.dk
- Danmarks Jægerforbund, sager@jaegerne.dk

Afgørelsen offentliggøres desuden på Kystdirektoratets hjemmeside, www.kyst.dk.

Bilag 1: Lovgrundlag

Naturbeskyttelsesloven

Af naturbeskyttelseslovens² § 15 fremgår, at der ikke må foretages ændringer i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Formålet med bestemmelserne om strandbeskyttelse er at sikre, at arealerne nær kysten bevares så uberørte som muligt. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Forbuddet mod tilstandsændringer betyder bl.a., at der ikke må opføres bebyggelse, foretages terrænændringer eller etableres beplantning inden for strandbeskyttelseslinjen. Der må heller ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

En række ændringer er dog umiddelbart undtaget fra forbuddet. Undtagelserne fremgår af lovens §§ 15 a og 15 b. Kystdirektoratet har desuden mulighed for at dispensere til visse anlæg, eller hvis der er tale om et særligt tilfælde, jf. lovens § 65 b.

Af hensyn til de nationale interesser, der er knyttet til kystområderne, administreres bestemmelserne om strandbeskyttelse meget restriktivt. Der dispenseres desuden kun, når dispensationen vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af strandbeskyttelseslinjen.

Lovgivning om international naturbeskyttelse

Ifølge habitatbekendtgørelsen³ skal Kystdirektoratet, før der gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, vurdere om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt (en væsentlighedsvurdering). Direktoratet vurderer i den forbindelse, om det ansøgte kan påvirke områdets naturtyper og levesteder samt de arter, som området er udpeget for at bevare. Hvis det ikke kan udelukkes, at det ansøgte kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på Natura 2000-området under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område. Viser vurderingen, at projektet vil skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles dispensation til det ansøgte.

Kystdirektoratet er desuden forpligtet til at varetage beskyttelseshensyn til en række dyr og planter (arter på habitatdirektivets bilag IV) over alt i landet, det vil sige uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder eller udenfor. Der kan ikke gives dispensation fra strandbeskyttelseslinjen, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de pågældende dyrearter eller ødelægge de pågældende plantearter.

² Lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 om naturbeskyttelse.

³ Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Bilag 2: Klagevejledning

Kystdirektoratets afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentliggjort på vores hjemmeside, regnes fristen dog altid fra offentliggørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges klagefristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- offentlige myndigheder
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Der klages via Klageportalen, der kan findes på www.naevneneshus.dk, eller alternativt på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges ind med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen.

Det koster 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer i gebyr at indgive en klage. Betaling foregår via Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis man ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal man sende en begrundet anmodning til Kystdirektoratet. Kystdirektoratet videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen kan imødekommes.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. § 88, stk. 1, i naturbeskyttelsesloven.

Bilag 3: Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 127, Sydfynske Øhav

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 111		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Vadeflade (1140)
	Lagune* (1150)	Bugt (1160)
	Rev (1170)	Strandvold med enårige planter (1210)
	Strandvold med flerårige planter (1220)	Kystklint/klippe (1230)
	Enårig strandengsvegetation (1310)	Strandeng (1330)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Søbred med småurter (3130)
	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Brunvandet sø (3160)	Vandløb (3260)
	Tørt kalksandsoverdrev* (6120)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Avneknippemose* (7210)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Klokkefrø (1188)	Stor vandsalamander (1166)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 71		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Knopsvane (T)
	Sangsvane (T)	Blisgås (T)
	Mørkbuget knortegås (T)	Troldand (T)
	Bjergand (T)	Edderfugl (T)
	Hvinand (T)	Toppet skallesluger (T)
	Havørn (TY)	Rørhøg (Y)
	Engsnarre (Y)	Plettet rørvagtel (Y)
	Blishøne (T)	Klyde (Y)
	Almindelig ryle (Y)	Brushane (Y)
	Sorthovedet måge (Y)	Dværgterne (Y)
	Splitterne (Y)	Fjordterne (Y)
	Havterne (Y)	Mosehornugle (Y)
	Rødrygget tornskade (Y)	

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

(fra [Natura 2000-planen 2022-27](#))